

ALGEMENE VOORWAARDEN VOOR DE LEVERING EN MONTAGE VAN MECHANISCHE, ELEKTROTECHNISCHE EN ELEKTRONISCHE PRODUCTEN

Brussel, januari 2014

LENDE BEPALING

- Deze Algemene Voorwaarden zijn van toepassing indien de partijen dit Schriftelijk of anderszins overeenkomen. Elke wijziging erin of afwijking ervan dient Schriftelijk te worden overeengekomen.

DEFINITIES

- In deze Algemene Voorwaarden hebben de volgende begrippen de ondervermelde betekenis:
  - **"Contract"**: de Schriftelijke overeenkomst tussen partijen met betrekking tot levering en uitvoering van het Werk en alle bijlagen, inclusief Schriftelijk overeengekomen wijzigingen van en toevoegingen aan de genoemde documenten;
  - **"Contractprijs"**: de voor het Werk verschuldigde betaling. Indien montage op basis van nacalculatie plaatsvindt en niet voltooid is, bestaat de Contractprijs bij toepassing van de art. 21, 43, 44 en 51 uit de prijs voor de Installatie, vermeerderd met 10 procent of met een ander door partijen overeengekomen percentage;
  - **"Grove Nalatigheid"**: een handelen of nalaten dat hetzij een verzuim inhoudt om voldoende aandacht te besteden aan ernstige gevolgen die een oplettende contractpartij normalerwijze als waarschijnlijk gevolg zou voorzien, hetzij een welbewuste veronachtzaming inhoudt van de gevolgen van zodanig handelen of nalaten;
  - **"Schriftelijk"**: communicatie in de vorm van een door beide partijen ondertekend document of in de vorm van een brief, telefax, elektronische mail en andere door de partijen overeengekomen middelen;
  - **"Installatie"**: de volgens het Contract door de aannemer te leveren machines, apparaten, materialen, zaken, documentatie, programmatuur en andere producten;
  - **"Locatie"**: de plaats waar de Installatie gemonteerd moet worden, met inbegrip van de benodigde ruimte voor uitleiden, opslag en plaatselijk transport van de Installatie en van de montagemiddelen;
  - **"Werk"**: de Installatie, montage van de Installatie en alle andere volgens het Contract door de aannemer uit te voeren werkzaamheden. Indien het Werk volgens het Contract in verschillende delen wordt afgenomen, en deze delen bedoeld zijn om onafhankelijk van elkaar te worden gebruikt, zijn deze voorwaarden op elk afzonderlijk deel van toepassing. Het begrip "Werk" verwijst dan naar het desbetreffende deel.

PRODUCTINFORMATIE

- In algemene productdocumentatie en prijslijsten opgenomen informatie en specificaties zijn slechts bindend voor zover een en ander door Schriftelijke verwijzing uitdrukkelijk in het Contract is begrepen.

TEKENINGEN EN TECHNISCHE INFORMATIE

- Alle tekeningen en technische bescheiden met betrekking tot het Werk, door een partij aan de andere beschikbaar gesteld vóór of na de totstandkoming van het Contract, blijven eigendom van de partij die deze beschikbaar stelt.
Door een partij ontvangen tekeningen, technische bescheiden of andere technische informatie mogen niet zonder toestemming van de andere partij voor enig ander doel worden gebruikt dan waarvoor zij beschikbaar zijn gesteld. Deze informatie mag niet zonder toestemming van de partij die haar beschikbaar heeft gesteld anderszins worden gebruikt of worden gefotokopieerd, gereproduceerd, overhandigd of medegedeeld aan een derde.
- Uiterlijk op de dag van overname verstrekt de aannemer kosteloos informatie en tekeningen die de opdrachtgever nodig heeft voor inbedrijfstelling, gebruik en onderhoud van het Werk. Van deze informatie en tekeningen wordt het overeengekomen aantal exemplaren of ten minste één exemplaar verstrekt. De aannemer is niet verplicht

productietekeningen van de Installatie of van reserveonderdelen te verstrekken.

TESTS VOOR VERZENDING

- Tenzij anders overeengekomen, worden in het Contract voorziene tests die vóór verzending van de Installatie moeten plaatsvinden uitgevoerd op de productielocatie tijdens normale werktijden.
Indien in het Contract geen technische eisen zijn genoemd, worden de tests uitgevoerd volgens algemeen gebruik in de desbetreffende industrietak in het land van productie
- De aannemer geeft de Opdrachtgever tijdig Schriftelijk kennis van deze tests, opdat de Opdrachtgever tijdens de tests vertegenwoordigd kan zijn. Indien de Opdrachtgever niet vertegenwoordigd is, wordt het testrapport aan de Opdrachtgever toegezonden en als correcte weergave beschouwd.
- Indien uit de tests blijkt dat de Installatie niet in overeenstemming is met het Contract, neemt de aannemer onverwijld elke tekortkoming weg, teneinde de Installatie in overeenstemming te brengen met het Contract. Op verzoek van de Opdrachtgever worden dan nieuwe tests uitgevoerd, tenzij de tekortkoming van ondergeschikt belang was.

- De aannemer draagt alle kosten van tests die vóór verzending van de Installatie worden uitgevoerd. De Opdrachtgever draagt echter alle reis- en verblijfkosten van diegenen die hem bij deze tests vertegenwoordigen.

VOORBEREIDEND WERK EN WERKOMSTANDIGHEDEN

- De aannemer verschaft tijdig tekeningen met betrekking tot de wijze van montage van de Installatie, tezamen met alle vereiste informatie voor het aanleggen van geschikte funderingen, voor het verschaffen van toegang aan de Installatie en de noodzakelijke uitrusting tot de locatie en voor het aanleggen van de nodige aansluitingen tot het Werk.
- De Opdrachtgever voert tijdig voorbereidend werk uit om te zorgen dat alle voorwaarden en de montage van de Installatie en het goede functioneren van het Werk mogelijk te maken vervuld zijn. Dit heeft geen betrekking op voorbereidend werk dat volgens het Contract door de aannemer moet worden verzorgd.
- Het in art. 11 bedoelde voorbereidend werk wordt door de Opdrachtgever uitgevoerd in overeenstemming met de tekeningen en informatie, die door de aannemer op grond van art. 10 zijn verstrekt. De Opdrachtgever zorgt in ieder geval voor een bouwtechnisch deugdelijke fundering. Indien de Opdrachtgever verantwoordelijk is voor vervoer van de Installatie naar de Locatie, zorgt hij ervoor dat de Installatie vóór de overeengekomen datum voor aanvang van de montagewerkzaamheden op de Locatie is.
- Indien een fout of onvolledigheid in de tekeningen of informatie, zoals bedoeld in art. 10, vóór afloop van de in art. 59 genoemde periode door de aannemer wordt ontdekt of Schriftelijk aan hem wordt medegedeeld, worden de noodzakelijke herstelkosten door de aannemer gedragen.

- De Opdrachtgever:
  - a) zorgt dat het personeel van de aannemer de werkzaamheden kan beginnen volgens het overeengekomen tijdschema en gedurende normale werktijden kan werken. Voor zover de aannemer dit noodzakelijk acht, zullen ook buiten de normale werktijden werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd, mits dit binnen redelijke termijn Schriftelijk aan de Opdrachtgever is gemeld;

- b) informeert de aannemer Schriftelijk en tijdig vóór aanvang van de montage over alle relevante op de locatie geldende veiligheidsvoorschriften. Montage zal niet in een ongezonde of onveilige omgeving worden uitgevoerd. Vóór aanvang van de montage zullen alle noodzakelijke veiligheids- en voorzorgsmaatregelen worden genomen en deze zullen tijdens de montage worden gehandhaafd;
  - c) zorgt dat het personeel van de aannemer geschikt en goed onderdak in de nabijheid van de Locatie kan betrekken en gebruik kan maken van hygiënische voorzieningen en medische dienstverlening volgens internationaal gebruikelijke maatstaven;
  - d) stelt op de locatie kosteloos en tijdig aan de aannemer alle nodige kranen, hef- en hijswerktuigen, werktuigen voor transport op de Locatie, hulpmiddelen, machines, bedrijfsmaterialen (o.m. brandstoffen, oliën, vetten en andere zaken, gas, water, elektriciteit, stoom, perslucht, verwarming, verlichting, etc.), alsmede de op de Locatie beschikbare meet- en testapparatuur van de Opdrachtgever beschikbaar. De aannemer geeft uiterlijk één maand vóór de overeengekomen datum voor aanvang van de montagewerkzaamheden een Schriftelijke specificatie van de door hem benodigde kranen, hef- en hijswerktuigen, meet- en testapparatuur en werktuigen voor transport op de Locatie;
  - e) stelt aan de aannemer kosteloos voldoende kantoorruimte op de Locatie beschikbaar, voorzien van telefoon en toegang tot Internet;
  - f) stelt aan de aannemer gratis voldoende opslagruimte beschikbaar ter bescherming tegen diefstal en beschadiging van de Installatie, van de voor montage bestemde gereedschappen en uitrusting en van de persoonlijke eigendommen van het personeel van de aannemer;
  - g) zorgt dat de toegangswegen naar de Locatie geschikt zijn voor het noodzakelijke transport van de Installatie en de werktuigen van de aannemer.
- Na tijdig verzoek van de aannemer stelt de Opdrachtgever aan de aannemer kosteloos de in het Contract genoemde of redelijkerwijs te verlangen arbeid en bedienend personeel beschikbaar. De volgens dit artikel door de Opdrachtgever beschikbaar gestelde personen gebruiken hun eigen gereedschappen. De aannemer is niet aansprakelijk voor deze door de Opdrachtgever beschikbaar gestelde arbeid of voor enig handelen of nalaten van de betrokken personen.
  - Indien de aannemer dit verlangt geeft de Opdrachtgever alle nodige assistentie voor de invoer en wederuitvoer van de uitrusting en gereedschappen van de aannemer, met inbegrip van assistentie bij douaneformaliteiten. De assistentie zelf zal kosteloos worden verleend.
  - De Opdrachtgever geeft alle nodige assistentie om te zorgen dat het personeel van de aannemer tijdig visa en andere officiële inreis-, uitreis- en werkvergunningen en (indien noodzakelijk) in het land van de Opdrachtgever verplichte fiscale documentatie, alsmede toegang tot de Locatie verkrijgt. De assistentie zelf zal kosteloos worden verleend.
  - Uiterlijk bij kennisgeving door de aannemer dat de Installatie gereed is voor verzending vanaf de plaats van productie benoemt elke partij Schriftelijk een vertegenwoordiger om namens haar op te treden tijdens de werkzaamheden op de Locatie. De vertegenwoordigers zullen tijdens werken op of nabij de Locatie aanwezig zijn. Tenzij anders aangegeven in het Contract zal iedere vertegenwoordiger bevoegd zijn namens de desbetreffende partij op te treden in alle zaken die betrekking hebben op de

montagewerkzaamheden. Indien deze Algemene Voorwaarden eisen dat een Schriftelijke kennisgeving wordt gedaan, is de vertegenwoordiger steeds bevoegd om zodanige kennisgeving namens de desbetreffende partij te ontvangen.

VERZUIM VAN DE OPDRACHTGEVER

19. Indien de Opdrachtgever voorziet dat hij niet in staat zal zijn tijdig aan zijn verplichtingen voor uitvoering van de montage te voldoen, zoals de in art. 11, 12 en 14-17 genoemde voorwaarden, brengt hij de aannemer onmiddellijk Schriftelijk op de hoogte, met opgave van redenen en, zo mogelijk, het tijdstip waarop hij in staat zal zijn om zijn verplichtingen uit te voeren.
20. Onverminderd de rechten van de aannemer volgens art. 21, geldt het volgende indien de Opdrachtgever niet correct en tijdig aan zijn verplichtingen voor uitvoering van de montage, zoals de in art. 11, 12 en 14-17 genoemde voorwaarden, voldoet:
- a) de aannemer kan er desgewenst voor kiezen de verplichtingen van de Opdrachtgever zelf uit te voeren of door een derde te laten uitvoeren, of andere maatregelen nemen die onder de omstandigheden geschikt zijn om de gevolgen van het verzuim van de Opdrachtgever te voorkomen of te beperken.
- b) De aannemer kan de uitvoering van het Contract geheel of gedeeltelijk opschorten. Hij informeert de Opdrachtgever onverwijld en Schriftelijk over deze opschorting.
- c) Indien de Installatie nog niet op de Locatie is afgeleverd, zorgt de aannemer voor opslag van de Installatie, zulks op risico van de Opdrachtgever. Indien de Opdrachtgever dit wenst, zorgt de aannemer ook voor verzekering van de Installatie.
- d) De Opdrachtgever betaalt elk gedeelte van de Contractprijs dat zonder dit verzuim verschuldigd zou zijn geworden.
- e) De Opdrachtgever vergoedt de aannemer alle kosten, voor zover niet in art. 47 of 48 genoemd, die redelijkerwijs voor de aannemer zijn ontstaan als gevolg van onder a), b) of c) van dit artikel bedoelde maatregelen.

21. Indien overname wordt verhinderd door verzuim van de Opdrachtgever, zoals bedoeld in art. 20, en dit niet een gevolg is van een in art. 73 genoemde omstandigheid, kan de aannemer ook Schriftelijk een laatste redelijke termijn stellen aan de Opdrachtgever voor opheffing van diens verzuim. Indien de Opdrachtgever zijn verzuim niet binnen deze termijn opheft en dit niet een gevolg is van een aan de aannemer toerekenbare reden, kan de aannemer door een Schriftelijke kennisgeving het Contract geheel of gedeeltelijk beëindigen. De aannemer is dan gerechtigd tot vergoeding van de schade die hij door het verzuim van de Opdrachtgever lijdt, met inbegrip van eventuele gevolg- en indirecte schade. De schadevergoeding zal niet hoger zijn dan dat gedeelte van de Contractprijs dat betrekking heeft op het gedeelte van het Werk waarvoor het Contract wordt beëindigd.

PLAATSELIJKE WETTEN EN VOORSCHRIFTEN

22. De aannemer draagt zorg dat het Werk wordt uitgevoerd en in overeenstemming is met de wetten, voorschriften en regels, die van toepassing zijn op het Werk. Desverlangd verschaft de Opdrachtgever de aannemer Schriftelijk de nodige informatie met betrekking tot deze wetten, voorschriften en regels.
23. De aannemer voert alle wijzigingswerkzaamheden uit die noodzakelijk zijn om te voldoen aan wijzigingen in de wetten, voorschriften en regels, zoals genoemd in art. 22, of in hun algemeen aanvaarde uitleg, die optreden tussen de offertedatum en de overname. De extra kosten en andere gevolgen van deze wijzigingen zijn voor rekening van de Opdrachtgever, met inbegrip van de wijzigingswerkzaamheden.
24. Indien de partijen niet tot overeenstemming kunnen komen over de extra kosten en andere consequenties van wijzigingen in de wetten, voorschriften en regels, zoals bedoeld in art. 22, worden de wijzigingswerkzaamheden op nacalculatiebasis aan de aannemer vergoed.

WIJZIGINGEN

25. Zolang het Werk niet is overgenomen is de Opdrachtgever, met inachtneming van art. 29, gerechtigd wijzigingen in de omvang, het ontwerp en de constructie van het Werk te verzoeken. De aannemer kan zulke wijzigingen Schriftelijk voorstellen.
26. Wijzigingsverzoeken worden Schriftelijk aan de aannemer voorgelegd en bevatten een nauwkeurige beschrijving van de wijziging.

27. Zo spoedig mogelijk na ontvangst van een wijzigingsverzoek of na een eigen wijzigingsvoorstel, deelt de aannemer Schriftelijk aan de Opdrachtgever mede of en hoe de wijziging kan worden uitgevoerd, met opgave van de gevolgen voor de Contractprijs, de overnametermijn en andere contractvoorwaarden. De aannemer doet eenzelfde mededeling aan de Opdrachtgever indien wijzigingen noodzakelijk zijn als gevolg van wijzigingen in de wetten, voorschriften en regels, zoals bedoeld in art. 22.
28. Indien overname van het Werk wordt vertraagd door een geschil tussen partijen over de gevolgen van wijzigingen, betaalt de Opdrachtgever dat gedeelte van de Contractprijs, dat verschuldigd zou zijn geworden indien overname niet zou zijn vertraagd.
29. Behoudens de toepassing van art. 23, is de aannemer niet verplicht tot uitvoering van door de Opdrachtgever verzochte wijzigingen zolang partijen niet tot overeenstemming zijn gekomen over de gevolgen van de wijzigingen voor de Contractprijs, de overnametermijn en andere contractvoorwaarden.

RISICO-OVERGANG

30. Het risico van verlies of beschadiging van de Installatie gaat op de Opdrachtgever over met toepassing van de overeengekomen handelsvoorwaarde, die wordt uitgelegd volgens de Incoterms® geldend op de dag van totstandkoming van het Contract. Indien geen specifieke handelsvoorwaarde is overeengekomen, geschiedt levering van de Installatie "Free Carrier" (Vrachtvrij tot Vervoerder) (FCA) op de door de aannemer genoemde plaats. Het risico van verlies of beschadiging van het Werk, voor zover niet gedekt door de eerste alinea van dit artikel, gaat op de Opdrachtgever over bij overname van het Werk. Verlies of beschadiging van de Installatie en het Werk na overgang van het risico op de Opdrachtgever is voor risico van de Opdrachtgever, tenzij dit verlies of deze beschadiging aan de aannemer verwijtbaar is.

OVERNAMETESTS

31. Nadat de montage is voltooid vinden, tenzij anders overeengekomen, overnametests plaats om te bepalen of het Werk voldoet aan de contractuele eisen voor overname. De aannemer geeft de Opdrachtgever Schriftelijk kennis dat het Werk gereed is voor overname. In deze kennisgeving vermeldt hij een datum voor overnametests, die de Opdrachtgever voldoende tijd laat om zich op deze tests voor te bereiden en bij deze tests vertegenwoordigd te zijn. De kosten van overnametests zijn voor rekening van de Opdrachtgever. De aannemer draagt echter de kosten van eigen personeel en van zijn andere vertegenwoordigers.
32. De Opdrachtgever stelt kosteloos energie, smeermiddelenwater, brandstof, grondstoffen en andere zaken beschikbaar, die nodig zijn voor de overnametests en voor de laatste afstellingen ten behoeve van deze tests. Hij plaatst voorts de nodige werktuigen en stelt de nodige werknemers en andere ondersteuning beschikbaar voor uitvoering van de overname- tests, één en ander steeds kosteloos.
33. Indien de Opdrachtgever, na de in art. 31 bedoelde kennisgeving, zijn verplichtingen volgens art. 32 niet nakomt of anderszins de overnametests verhindert, worden de tests geacht met goed resultaat te zijn uitgevoerd op de in de kennisgeving van de aannemer voor aanvang van overnametests genoemde datum.
34. De overnametests worden tijdens normale werktijden uitgevoerd. Indien in het Contract geen technische eisen zijn genoemd, worden de tests uitgevoerd volgens algemeen gebruik in de desbetreffende industrietak in het land van de Opdrachtgever.
35. De aannemer maakt een verslag van de overnametests, dat aan de Opdrachtgever wordt toegezonden. Indien de Opdrachtgever, ondanks de in art. 31 bedoelde kennisgeving, niet bij de tests was vertegenwoordigd, wordt het testverslag door hem als correcte weergave beschouwd.
36. Indien uit de overnametests blijkt dat het Werk niet in overeenstemming is met het Contract, neemt de aannemer de tekortkomingen zo spoedig mogelijk weg. Indien de Opdrachtgever dit meteen Schriftelijk verzoekt, worden nieuwe tests uitgevoerd met inachtneming van art. 31-35, tenzij de tekortkoming van ondergeschikt belang was.

OVERNAME

37. Overname van het Werk wordt geacht plaats te vinden:
- a) indien de overnametests met goed resultaat zijn voltooid of volgens art. 33 geacht worden met goed resultaat te zijn voltooid;
- b) indien partijen zijn overeengekomen dat geen overnametests worden uitgevoerd, zodra de Opdrachtgever een Schriftelijke kennisgeving van de aannemer ontvangt dat het Werk is opgeleverd, mits het werk in overeenstemming is met de volgens het contract geldende eisen voor overname. Geringe tekortkomingen die het goede functioneren van het werk niet beïnvloeden staan overname niet in de weg. De verplichting van de aannemer om de installatie op de Locatie te monteren is nagekomen indien het Werk op grond van dit art. 37 is overgenomen, onverminderd diens verplichting om eventuele geringe tekortkomingen weg te nemen.
38. De Opdrachtgever is niet bevoegd het Werk of een onderdeel daarvan vóór overname te gebruiken. Indien de Opdrachtgever dit wel doet, zonder schriftelijke toestemming van de aannemer, wordt het Werk geacht te zijn overgenomen. De aannemer is dan bevrijd van zijn verplichting overnametests uit te voeren.
39. De in art. 59 genoemde termijn gaat in zodra het Werk overeenkomstig art. 37 of 38 is overgenomen. Op Schriftelijk verzoek van de aannemer verstrekt de Opdrachtgever een verklaring over het tijdstip dat overname heeft plaatsgevonden. Indien de Opdrachtgever hiermee in gebreke blijft, heeft dit geen gevolgen voor de overname volgens art. 37 en 38.

VERTRAGING AANNEMER

40. Indien de partijen geen specifieke datum, maar een bepaalde termijn voor de overname zijn overeengekomen, gaat deze termijn in zodra het Contract wordt aangegaan en aan alle overeengekomen, door de Opdrachtgever eerst te vervullen voorwaarden is voldaan, zoals officiële formaliteiten en bij de totstandkoming van het Contract verschuldigde betalingen en zekerheden.
41. Indien de aannemer voorziet dat hij zijn verplichtingen in verband met overname niet vóór of op de overeengekomen datum voor overname kan vervullen, stelt hij de Opdrachtgever hiervan onmiddellijk Schriftelijk in kennis, met opgave van de reden en zo mogelijk de datum waarop overname kan worden verwacht. Indien de aannemer zijn verplichting tot kennisgeving niet nakomt, heeft de Opdrachtgever recht op vergoeding van de voor hem optredende bijkomende kosten, die hij had kunnen vermijden indien hij de kennisgeving had ontvangen.
42. De aannemer is bevoegd de termijn voor overname te verlengen indien vertraging optreedt:
- a) door een in art. 73 genoemde omstandigheid, of
- b) door wijzigingswerkzaamheden volgens art. 23, of
- c) door wijzigingen volgens de art. 25-29, of
- d) door opschorting volgens de art. 20, 51 of 76, of
- e) door een handelen of nalaten van de opdrachtgever of enige andere aan de opdrachtgever toerekenbare omstandigheid.
- Deze verlenging is zo lang als, alle relevante omstandigheden in aanmerking genomen, noodzakelijk is. Deze bepaling geldt zowel indien de oorzaak van de vertraging vóór als indien deze eerst ná de overeengekomen datum voor overname optreedt.
43. Indien het Werk niet wordt voltooid op het voor overname overeengekomen tijdstip heeft de Opdrachtgever recht op een vaste schadevergoeding vanaf de dag waarop overname had moeten plaatsvinden. De vaste schadevergoeding bedraagt 0,5 procent van de Contractprijs voor elke ingegane week van overschrijding. De vaste schadevergoeding bedraagt maximaal 7,5 procent van de Contractprijs. Indien slechts een gedeelte van het Werk is vertraagd, wordt de vaste schadevergoeding berekend op basis van het gedeelte van de Contractprijs dat betrekking heeft op het gedeelte van het Werk dat als gevolg van de vertraging niet gebruikt kan worden zoals door de partijen beoogd. De vaste schadevergoeding is verschuldigd zodra de Opdrachtgever hier Schriftelijk aanspraak op maakt, maar niet eerder dan nadat overname heeft plaatsgevonden of het Contract is beëindigd volgens art. 44.

De Opdrachtgever verliest zijn recht op de vaste schadevergoeding indien hij er niet Schriftelijk aanspraak op heeft gemaakt binnen 6 maanden nadat overname had moeten plaatsvinden.

44. Indien de vertraging zodanig is dat de Opdrachtgever recht heeft op de maximale vaste schadevergoeding volgens art. 43 en het Werk nog steeds niet gereed is voor overname, kan de Opdrachtgever Schriftelijk voltooiing van het Werk eisen binnen een laatste, redelijke termijn van ten minste één week. Indien de aannemer het Werk niet binnen deze laatste termijn voltooit en dit niet voortvloeit uit een omstandigheid die aan de Opdrachtgever toerekenbaar is, kan de Opdrachtgever door een Schriftelijke het Contract kennisgeving aan de aannemer beëindigen voor het deel van het Werk dat door het verzuim van de aannemer niet kan worden gebruikt zoals door de partijen beoogd

Indien de Opdrachtgever het Contract beëindigt, heeft hij recht op vergoeding van de schade die hij lijdt als gevolg van de vertraging van de aannemer, met inbegrip van eventuele gevolg- en indirecte schade. De totale vergoeding, met inbegrip van de vaste schadevergoeding die volgens art. 43 moet worden betaald, bedraagt ten hoogste 15 procent van het gedeelte van de Contractprijs dat betrekking heeft op het gedeelte van het Werk waarvoor het Contract wordt beëindigd.

De Opdrachtgever heeft ook het recht het Contract door Schriftelijke kennisgeving aan de aannemer te beëindigen indien op grond van de omstandigheden duidelijk is dat de overname zodanig zal worden vertraagd dat de Opdrachtgever tot de maximale vaste schadevergoeding volgens art. 43 gerechtigd zal worden. Indien beëindiging om deze reden plaatsvindt, heeft de Opdrachtgever recht op de maximale vergoeding, inclusief de vaste schadevergoeding, zoals in de derde paragraaf van dit artikel 44 vermeld.

45. De vaste schadevergoeding volgens art. 43 en beëindiging van het Contract met beperkte schadevergoeding volgens art. 44 zijn de enige aanspraken van de Opdrachtgever bij vertraging aan de zijde van de aannemer. Elke andere aanspraak ten opzichte van de aannemer in verband met een zodanige vertraging is uitgesloten, tenzij de aannemer zich heeft schuldig gemaakt aan Grove Nalatigheid.

BETALING

46. Tenzij anders overeengekomen, vindt betaling steeds binnen 30 dagen na factuurdatum als volgt plaats:

a) indien montage op nacalculatiebasis plaatsvindt:

- één derde van de overeengekomen prijs voor de Installatie bij de totstandkoming van het Contract,
- één derde bij kennisgeving door de aannemer aan de Opdrachtgever dat de Installatie of het essentiële gedeelte daarvan gereed is voor verzending vanaf de productielocatie en
- één derde bij aflevering van de Installatie op de Locatie.

Betaling voor de montage geschiedt tegen maandelijks facturen.

b) Indien montage is opgenomen in de vaste Contractprijs:

- 30% van de Contractprijs bij de totstandkoming van het Contract,
- 30% bij kennisgeving door de aannemer aan de Opdrachtgever dat de Installatie of het essentiële gedeelte daarvan gereed is voor verzending vanaf de productielocatie,
- 30% bij aflevering van de Installatie op de locatie, en
- het resterende gedeelte van de Contractprijs bij overname.

47. Indien montage op nacalculatiebasis plaatsvindt, worden de volgende posten afzonderlijk in rekening gebracht:

a) alle reiskosten die door de aannemer zijn gemaakt voor zijn personeel en voor transport van hun uitrusting en persoonlijke zaken (binnen redelijke grenzen), volgens de in het Contract vermelde reiswijze en -klasse voor Contract in dit laatste zover het

b) verblijfkosten en overige kosten van levensonderhoud, inclusief redelijke vergoedingen van het personeel van de aannemer voor elke dag van afwezigheid van huis, met inbegrip van de dagen waarop niet wordt gewerkt en zon- en feestdagen. De vergoedingen per dag zijn ook verschuldigd tijdens arbeidsongeschiktheid als gevolg van ziekte of een ongeval;

c) de gewerkte tijd, die wordt berekend op basis van het aantal uren zoals door de Opdrachtgever akkoord bevonden blijkt de door hem ondertekende urenoverzichten. Voor overwerk, werk op zon- en feestdagen en nachtwerk worden speciale tarieven in rekening gebracht. De in het

Contract vermelde tarieven zijn van toepassing of bij gebreke daarvan de gebruikelijke door de aannemer in rekening gebrachte tarieven. In het uurlon is de normale slijtage van gereedschappen en lichte apparatuur van de aannemer begrepen, tenzij hierin anderszins is voorzien;

- d) de benodigde tijd voor:
- de voorbereiding en formaliteiten voor de heen- en terugreis van het personeel van de aannemer, de heen- en terugreis en overige reizen waarop het personeel recht heeft op grond van geldende wetten, voorschriften of CAO's in het land van de aannemer,
  - de dagelijkse reis van het personeel van de aannemer tussen hun verblijfplaats en de Locatie, indien deze reistijd, enkele reis, meer dan een half uur bedraagt en er geen geschikte verblijfplaats dichtbij de Locatie is,
  - wachttijd indien werkzaamheden worden verhinderd door omstandigheden die niet toerekenbaar zijn aan de aannemer;
- e) alle uitgaven die door de aannemer in overeenstemming met het Contract zijn gedaan voor de beschikbaarstelling van materieel, met inbegrip van een bedrag voor het eventuele gebruik van zwaar materieel van de aannemer;
- f) alle belastingen of heffingen op de factuur die door de aannemer moeten worden voldaan in het land waar montage plaatsvindt;
- g) alle kosten die redelijkerwijs niet door de aannemer konden worden voorzien en worden veroorzaakt door een niet aan de aannemer toerekenbare omstandigheid;
- h) alle extra kosten die een gevolg zijn van toepasselijkheid van dwingende sociaalrechtelijke regels in het land van de Opdrachtgever;
- i) alle kosten, uitgaven en bestede tijd als gevolg van meerwerk dat niet toerekenbaar is aan de aannemer. Indien deze kosten tijd-gerelateerd zijn, worden zij tegen de in art. 47 onder c. bedoelde tarieven in rekening gebracht.

48. Indien montage voor een vaste prijs plaatsvindt, worden alle in art. 47 a. t/m e. genoemde kosten geacht in de Contractprijs te zijn begrepen. Alle onder art. 47 f. t/m i. bedoelde kosten worden geacht geen onderdeel uit te maken van de Contractprijs en worden daarom apart in rekening gebracht. Indien deze kosten tijd-gerelateerd zijn, worden zij tegen de in art. 47 onder c. bedoelde tarieven in rekening gebracht.

49. In geval van vertraging bij de montage door een oorzaak die toerekenbaar is aan de Opdrachtgever, stelt de Opdrachtgever de aannemer schadeloos voor eventuele aanvullende kosten die daaruit voortvloeien, zoals maar niet beperkt tot:
- a) wachttijd en tijd voor extra reizen;
  - b) kosten en meerwerk als gevolg van de vertraging, inclusief verwijdering, veiligstelling en opstelling van montagemiddelen;
  - c) bijkomende kosten, inclusief kosten ontstaan doordat bedrijfsmiddelen van de aannemer langer dan verwacht op de Locatie aanwezig moeten zijn;
  - d) bijkomende reis- en verblijfkosten voor het personeel van de aannemer;
  - e) bijkomende kosten voor financiering en verzekering;
  - f) overige aangetoonde kosten door de aannemer gemaakt als gevolg van wijzigingen in het montageschema.

Indien deze kosten tijd-gerelateerd zijn, worden zij tegen de in art. 47 onder c. bedoelde tarieven in rekening gebracht.

50. Ongeacht de wijze van betaling wordt betaling niet geacht te hebben plaatsgevonden dan nadat het verschuldigde bedrag onherroepelijk op rekening van de aannemer is biggeschreven.

51. Indien de Opdrachtgever niet op een overeengekomen datum heeft betaald, heeft de aannemer recht op rente vanaf de dag dat het bedrag opeisbaar is en op vergoeding van invorderingskosten. De rentevoet is zoals door de partijen overeengekomen of anders 8 procentpunten meer dan de rentevoet die door de Europese Centrale Bank wordt toegepast voor haar basisherfinancieringsfaciliteit. De vergoeding van invorderingskosten bedraagt 1 procent van het bedrag waarvoor rente wegens late betaling verschuldigd wordt.

Bij te late betaling en indien een overeengekomen zekerheid niet op het bedongen tijdstip door de Opdrachtgever wordt gesteld kan de aannemer, na Schriftelijke kennisgeving aan de Opdrachtgever, de uitvoering van het Contract opschorten totdat hij betaling heeft ontvangen of, indien van toepassing, totdat de Opdrachtgever de overeengekomen zekerheid heeft gesteld.

Indien de Opdrachtgever het verschuldigde bedrag niet binnen drie maanden heeft betaald, heeft de aannemer het recht het Contract te beëindigen door een Schriftelijke kennisgeving aan de Opdrachtgever en heeft hij, naast de rente en de vergoeding van invorderingskosten volgens dit art. 51, recht op vergoeding van de schade die hij oploopt. Deze vergoeding bedraagt ten hoogste de Contractprijs.

EIGENDOMSVOORBEHOUD

52. De Installatie blijft eigendom van de aannemer tot volledige betaling daarvoor heeft plaatsgevonden, inclusief betaling voor de montage, voor zover dit eigendomsvoorbehoud geldig is volgens het desbetreffende recht. Op verzoek van de aannemer verleent de Opdrachtgever medewerking bij het nemen van maatregelen ter bescherming van het eigendomsrecht van de aannemer terzake van de Installatie.

Het eigendomsvoorbehoud laat de risico-overgang volgens art. 30 onverlet.

AANSPRAKELIJKHEID VOOR SCHADE AAN EIGENDOMMEN VOOR OVERNAME

53. De aannemer is aansprakelijk voor alle schade aan het Werk die optreedt voordat het risico is overgegaan op de Opdrachtgever. Deze aansprakelijkheid geldt ongeacht de oorzaak van de schade, tenzij de schade is veroorzaakt door de Opdrachtgever of iemand waarvoor deze in verband met de uitvoering van het Contract verantwoordelijk is. Indien de aannemer op grond van dit artikel niet aansprakelijk is voor de schade aan het Werk, mag de Opdrachtgever desondanks verlangen dat de aannemer de schade herstelt, zij het voor rekening van de Opdrachtgever.

54. De aannemer is uitsluitend aansprakelijk voor schade aan eigendommen van de Opdrachtgever die optreedt vóór overname van het Werk, indien wordt bewezen dat deze schade verwijtbaar is aan de aannemer of aan iemand waarvoor deze in verband met de uitvoering van het Contract verantwoordelijk is. De aannemer is echter onder geen beding aansprakelijk voor productieverliezen, gederfde winst of enige andere gevolg- of indirecte schade.

AANSPRAKELIJKHEID VOOR GEBREKEN

55. De aannemer is verplicht tot het wegnemen van elk gebrek in of non-conformiteit van het Werk (hierna genoemd "gebrek(en)") voortvloeiend uit verkeerd ontwerp of materiaal of uit slecht vakmanschap, zulks in overeenstemming met de bepalingen van de art. 56-71.
56. De aannemer is niet aansprakelijk voor gebreken die voortvloeien uit door de Opdrachtgever geleverde materialen of uit een door de Opdrachtgever bedongen of gespecificeerd ontwerp
57. De aannemer is slechts aansprakelijk voor gebreken die optreden bij gebruiksomstandigheden die voorzien zijn in het Contract en bij adequaat gebruik van het Werk.
58. De aansprakelijkheid van de aannemer omvat niet gebreken die worden veroorzaakt door omstandigheden die na overgang van het risico naar de Opdrachtgever optreden, zoals gebreken als gevolg van slecht onderhoud of onjuiste reparatie door de Opdrachtgever of als gevolg van zonder Schriftelijke toestemming van de aannemer uitgevoerde aanpassingen. De aansprakelijkheid van de aannemer omvat evenmin normale slijtage en kwaliteitsvermindering
59. De aansprakelijkheid van de aannemer is beperkt tot binnen één jaar na overname optredende gebreken in het Werk. Indien de mate van gebruik van het Werk hoger is dan overeengekomen wordt deze termijn naar evenredigheid verminderd. Bij vertraging van de overname om aan de Opdrachtgever toerekenbare redenen, wordt de periode van aansprakelijkheid van de aannemer voor gebreken, behoudens het bepaalde in art. 60, niet verder verlengd dan tot 18 maanden na levering van de Installatie.
60. Na reparatie van een gebrek in een onderdeel van het Werk is de aannemer gedurende één jaar, onder dezelfde voorwaarden als voor het oorspronkelijke Werk, aansprakelijk voor gebreken in het gerepareerde of vervangen onderdeel. Voor onderdelen van het Werk wordt de in art. 59 genoemde termijn slechts verlengd met de duur dat en in de mate waarin het Werk door het gebrek niet kon worden gebruikt.
61. Optredende gebreken worden zo spoedig mogelijk Schriftelijk door de Opdrachtgever bij de aannemer

gemeld. Deze melding dient in ieder geval uiterlijk twee weken na de in art. 59 genoemde of de op grond van art. 60 verlengde termijn, indien van toepassing, plaats te vinden.

De melding bevat een beschrijving van het gebrek. Indien de Opdrachtgever een gebrek niet binnen de in de eerste paragraaf van dit artikel genoemde termijnen Schriftelijk bij de aannemer meldt, verliest hij zijn aanspraak op het wegnemen van het gebrek

Indien het gebrek schade kan veroorzaken, informeert de Opdrachtgever de aannemer onmiddellijk Schriftelijk. De Opdrachtgever draagt het risico van schade aan het Werk die voortvloeit uit zijn verzuim van zodanige kennisgeving. De Opdrachtgever neemt redelijke maatregelen om de schade zo veel mogelijk te beperken en handelt in dit verband volgens instructies van de aannemer.

62. Zodra de aannemer een melding volgens art. 61 ontvangt, dient hij het gebrek voor eigen rekening en zo spoedig mogelijk weg te nemen, zulks in overeenstemming met de art. 55-71. Het tijdstip van de herstelwerkzaamheden wordt zodanig gekozen dat de activiteiten van de Opdrachtgever niet onnodig worden belemmerd.

Herstelwerkzaamheden worden uitgevoerd op de Locatie, tenzij de aannemer het meer geschikt acht, gezien de belangen van beide partijen, dat het gebrekkige onderdeel of de Installatie zelf aan hem of naar een door hem aangeduide bestemming wordt toegezonden.

Bij herstelwerkzaamheden op de Locatie zijn de art. 14-17 en 54 van overeenkomstige toepassing.

Indien het gebrek door vervanging of reparatie van het desbetreffende onderdeel kan worden weggenomen en demontage en hermontage van dat onderdeel geen speciale kennis vereisen, kan de aannemer verlangen dat het desbetreffende onderdeel aan hem of naar een door hem aangeduide bestemming wordt toegezonden. In dat geval heeft de aannemer zijn verplichtingen met betrekking tot het gebrek vervuld door aan de Opdrachtgever een deugdelijk gerepareerd onderdeel of een vervangingsonderdeel te leveren.

63. De Opdrachtgever draagt voor eigen rekening zorg voor bereikbaarheid van het Werk en voor de eventuele tijdelijke stopzetting van andere bedrijfsmiddelen dan het Werk, voor zover dit nodig is voor het wegnemen van het gebrek.

64. Tenzij anders is overeengekomen, geschiedt het noodzakelijke vervoer, naar de aannemer en terug, van de Installatie of gedeelten daarvan voor het wegnemen van gebreken waarvoor de aannemer aansprakelijk is voor rekening en risico van de aannemer. De Opdrachtgever dient de aanwijzingen van de aannemer met betrekking tot dit vervoer in acht te nemen.

65. Tenzij anders is overeengekomen draagt de Opdrachtgever de bijkomende kosten die bij het wegnemen van het gebrek voor de aannemer ontstaan doordat het Werk zich op een andere plaats bevindt dan de Locatie.

66. Gebrekkige onderdelen worden bij vervanging ter beschikking van de aannemer gesteld en worden zijn eigendom.

67. Indien na de in art. 61 voorziene melding door de Opdrachtgever geen gebrek wordt gevonden waarvoor de aannemer aansprakelijk is, heeft de aannemer recht op vergoeding van de kosten die voor hem als gevolg van deze melding ontstaan.

68. Indien de aannemer zijn verplichtingen op grond van art. 62 niet nakomt, kan de Opdrachtgever in een Schriftelijke kennisgeving een laatste redelijke termijn stellen voor de nakoming door de aannemer van zijn verplichtingen, welke termijn niet korter dan een week zal zijn.

Indien de aannemer niet binnen deze laatste termijn zijn verplichtingen nakomt, kan de Opdrachtgever voor rekening en risico van de aannemer de noodzakelijke reparatiewerkzaamheden zelf uitvoeren of laten uitvoeren door een derde.

Indien reparatiewerkzaamheden met succes door de Opdrachtgever of door een derde werden uitgevoerd, is de aannemer door vergoeding van de door de Opdrachtgever gemaakte redelijke kosten ontslagen van alle aansprakelijkheid voor het genoemde gebrek.

69. Indien reparatie van het gebrek niet met succes overeenkomstig art. 68 werd uitgevoerd:
- a) heeft de Opdrachtgever recht op een korting op de Contractprijs in evenredigheid met de waardevermindering van het Werk, met dien verstande dat deze korting in geen geval meer dan 15 procent van de Contractprijs zal kunnen bedragen, of, indien het gebrek zo ernstig is dat het de Opdrachtgever in belangrijke mate het voordeel van het Contract voor het Werk of een wezenlijk gedeelte daarvan ontnemt,
- b) kan de Opdrachtgever door een Schriftelijke kennisgeving aan de aannemer het Contract beëindigen voor het gedeelte van het Werk dat door het gebrek niet op de door partijen bedoelde wijze kan worden gebruikt. De Opdrachtgever heeft dan recht op vergoeding van zijn verliezen, kosten en schade tot ten hoogste 15 procent van het gedeelte van de Contractprijs dat betrekking heeft op het gedeelte van het Werk waarvoor het Contract wordt beëindigd.

70. Onverminderd de bepalingen van art. 55 t/m 69, is de aannemer gedurende ten hoogste een jaar vanaf het einde van de in art. 59 genoemde aansprakelijkheidsperiode of vanaf het einde van een door partijen overeengekomen andere aansprakelijkheidsperiode aansprakelijk voor gebreken in enig onderdeel van het Werk.

71. De aansprakelijkheid van de aannemer voor gebreken is beperkt tot hetgeen is bepaald in art. 55 t/m 70. Deze beperking sluit aansprakelijkheid uit voor elke andere uit het gebrek voortvloeiende schade, met inbegrip van productieverlies, gederfde winst en andere gevolgschade. Deze beperking van de aansprakelijkheid van de aannemer geldt niet in geval van Grove Nalatigheid.

AANSPRAKELIJKHEID DOOR SCHADE VEROORZAAKT DOOR HET WERK

72. De aannemer is niet aansprakelijk voor enige na overname door het Werk veroorzaakte schade aan eigendommen, die ontstaat terwijl het Werk in het bezit van de Opdrachtgever is. De aannemer is voorts niet aansprakelijk voor schade aan door de Opdrachtgever gefabriceerde producten of aan producten waarvan de producten van de Opdrachtgever deel uitmaken.

Bij aansprakelijkheid van de aannemer tegenover een derde voor in de vorige paragraaf omschreven schade aan eigendommen, is de Opdrachtgever verplicht tot schadeloosstelling, bijstand in rechte en vrijwaring van de aannemer.

Indien een derde een in dit artikel omschreven vordering tot schadeloosstelling tegen één van de partijen instelt, dient deze de andere partij onmiddellijk daarover Schriftelijk te informeren.

De aannemer en de opdrachtgever zijn wederzijds gehouden zich te laten dagvaarden voor de gerechtelijke of scheidsrechtelijke instantie, die een vordering tot schadevergoeding behandelt, die tegen één van de partijen is ingediend op basis van beweerdelijk door het

Werk veroorzaakte schade. De aansprakelijkheid tussen de aannemer en de Opdrachtgever wordt echter in overeenstemming met art. 78 beslecht.

De beperking van de aansprakelijkheid van de aannemer die voortvloeit uit de eerste paragraaf van dit artikel geldt niet indien deze zich heeft schuldig gemaakt aan Grove Nalatigheid.

OVERMACHT

73. Elke partij heeft het recht de uitvoering van zijn contractuele verplichtingen op te schorten voor zover deze uitvoering wordt verhinderd of onredelijk bezwarend wordt gemaakt door overmacht, d.w.z. één van de volgende omstandigheden: arbeidsconflicten en elke andere omstandigheid buiten de macht van de partijen, zoals brand, oorlog, uitgebreide militaire mobilisatie, opstand, opvoering, beslag, embargo, beperkingen op het gebruik van energie, valuta- en exportbeperkingen, epidemieën, natuurrampen, uitzonderlijke natuurverschijnselen, terroristische acties, alsmede gebreken of vertraging in de leveringen door toeleveranciers die het gevolg zijn van één van de in dit artikel genoemde omstandigheden. Een in dit artikel genoemde omstandigheid, ongeacht of deze zich vóór of na de totstandkoming van het Contract voordoet, geeft slechts recht tot opschorting indien haar gevolgen op de uitvoering van het Contract ten tijde van de totstandkoming van het Contract niet voorzien konden worden.

74. De partij die zich beroept op overmacht dient de andere partij onverwijld Schriftelijk op de hoogte te brengen van het optreden en het ophouden van zodanige omstandigheid. Indien een partij verzuimt deze melding te doen, heeft de andere partij recht op vergoeding van haar bijkomende kosten die zij had kunnen voorkomen indien zij de bedoelde melding had gekregen.

Indien overmacht de nakoming van de verplichtingen door de Opdrachtgever verhindert, vergoedt deze de door de aannemer gemaakte kosten voor het veiligstellen en beschermen van het Werk.

75. Ongeacht de overige gevolgen die uit deze Algemene Voorwaarden zouden voortvloeien, heeft elke partij het recht het Contract door Schriftelijke kennisgeving aan de andere partij te beëindigen indien op grond van art. 73 de uitvoering van het Contract langer dan zes maanden wordt opgeschort.

VOORZIENE NIET-NAKOMING

76. Onverminderd andere bepalingen in deze Algemene Voorwaarden met betrekking tot opschorting, heeft elke partij het recht de uitvoering van haar contractuele verplichtingen op te schorten, indien uit de omstandigheden duidelijk blijkt dat de andere partij haar verplichtingen niet zal nakomen. Een partij die de uitvoering van het Contract opschort geeft daarvan onmiddellijk Schriftelijk kennis aan de andere partij.

GEVOLGSCHADE

77. Tenzij anders in deze Algemene Voorwaarden is vermeld, is een partij niet tegenover de andere partij aansprakelijk voor productieverlies, gederfde winst, vermindering van gebruiksmogelijkheden, commerciële schade of voor welke gevolgschade of indirecte schade dan ook.

GESCHILLEN EN TOEPASSELIJK RECHT

78. Alle geschillen die voortkomen uit of verband houden met het contract zullen in eerste en hoogste instantie worden beslecht volgens de Arbitrageregels van de Internationale Kamer van Koophandel door één of meer scheidsrechters, benoemd in overeenstemming met deze Regels.

79. Het contract is onderworpen aan het materiële recht van het land van de aannemer.

Dit is een ORGALIME-publicatie. ORGALIME vertegenwoordigt de metaal-, elektrotechnische, elektronica en metaalbewerkingsindustrie in Europa.

Alle rechten voorbehouden ©

Editeur responsable : Adrian Harris, Director General

ORGALIME – The European Engineering Industries Association

Diamant Building, Boulevard A Reyers 80, B – 1030 Brussels

Tel: +32 2 706 82 35 – Fax: +32 2 706 82 50 – secretariat@orgalime.org – www.orgalime.org